

"Muziek in de Voorschoolse Kinderopvang: de verticale groep"

Margré van Gestel

In het kader van de opleiding "Muziek en beweging in de voorschoolse kinderopvang" werden er twee lessen gegeven aan een verticale groep, waarbij de cursisten, aan de hand van observatieopdrachten, observeren. U vindt hier de uitgewerkte eerste les. (Zie ook "observeren en evalueren".)

De les.

Beginsituatie.

- 12 kinderen tussen 15 maanden en 4 jaar met 4 eigen pedagogisch medewerkers.
- Onbekende docente.
- Een aantal peuters is wel bekend met muzieklessen.
- Een tweede docent maakt een video-opname.
- 18 pedagogisch medewerkers observeren.

Bekende liedjes: Hallo, Klap eens in je handjes, In de maneschijn

Lesdoelen:

Aan het eind van de les:

- hebben de kinderen zich vrij en veilig genoeg gevoeld om zich muzikaal te kunnen uiten via zang en spel
- zijn de kinderen uitgedaagd op actief klanken te maken of mee te zingen hebben de kinderen gereageerd op wel/ geen muziek
- is zowel de kleine als de grote motoriek gestimuleerd.

Persoonlijk aandachtspunt: reacties van (vooral de jongste) kinderen observeren.

Benodigdheden:

- Handpop: Kermit de kikker
- Blokfluit
- Cd speler/ cassette recorder
- Cas bandje: wel/ geen muziek
- Cas bandje: dierengeluiden
- Afbeeldingen op A 4 formaat van koe, hond, schaap en kippen
- Piepmuisjes
- Linten

Ruimte: Groepsruimte in een Kinderdagverblijf.

Tijdens het samenstellen van muzieklessen voor een verticale groep zal er aandacht geschonken moeten worden aan verschillende zaken.

Hierbij valt te denken aan:

1. Formuleren van de beginsituatie en afhankelijk daarvan het samenstellen van doelen. In een verticale groep misschien wel per leeftijdsgroep, per activiteit.

2. Het in ogenschouw nemen van de motorische (on)mogelijkheden van iedere leeftijdsgroep en de consequenties hiervan.
3. Bij het kiezen van liedjes en activiteiten ook bepalen wat de (spel)mogelijkheden zijn per leeftijdsgroep.
4. Activiteiten/ liedjes kiezen die de mogelijkheid in zich hebben om via variatie in spelvorm en/of materiaal, interessant te blijven voor alle leeftijdsgroepen.

Begroeting: "Hallo liedje" B.Fiselier

Doel: kennismaken.

De les start in de kring. De kinderen en pedagogisch medewerkers zitten op de grond, de baby's en dreumesen bij de pedagogisch medewerkers op schoot. Peuters zitten zelfstandig, wel in de buurt van de pedagogisch medewerkers. Ieder kind wordt door handpop Kermit de kikker **persoonlijk begroet**. U blijft als docent zelf zitten. Geef de kinderen de tijd om te komen zing het liedje eventueel nog een keer. Kinderen die kunnen en willen komen geven een handje. Wie nog niet durft zwaait, kijkt of luistert. Wanneer alle kinderen begroet zijn krijgt Kermit een plekje op de kast. Dat geeft meteen de mogelijkheid om de blokfluit te pakken.

In de maneschijn

Doel: Herkennen van melodie, luistermoment.

Speel de melodie van "In de maneschijn". Voor alle kinderen is dit een luistermoment. Tijdens het spelen kijkt u rond of de oudste peuters dit lied al herkennen. Dan zingt u samen met de pedagogisch medewerkers en de kinderen het liedje. De dreumesen kijken en luisteren. De pedagogisch medewerkers zingen mee en doen de bewegingen voor, liefst zonder de handen van de kinderen vast te pakken. En de peuters? Voor de meeste peuters is dit lied bekend en zij zijn in staat om alle bewegingen mee te doen en kunnen grote stukken van het liedje meezingen. Natuurlijk herhaalt u dit lied nog een keer of drie.

Klappen 1 ene 2.

Doel: stimulans kleine, fijne en grote motoriek.

De dreumesen hebben in de vorige activiteit voornamelijk geluisterd. Nu iets wat ze zelf mee kunnen doen. U zingt het liedje terwijl u de bewegingen van het klappen voordoet. De kinderen en de pedagogisch medewerkers doen meteen mee. Doordat dit lied kort en eenvoudig is en de beweging wordt herhaald kunnen ook de dreumesen meedoen. Voor de oudste peuters biedt dit de mogelijkheid om te klappen en mee te zingen. Na enige herhaling een variatie: We zingen "tikken ene twee" en tikken met de vingers op de palm van de geopende hand. Voor de dreumesen niet makkelijk. Zij zullen waarschijnlijk gewoon blijven klappen. Voor de peuters een mooie uitbreiding. Na enkele herhalingen gaan we staan en stappen allemaal door de ruimte met "stappen ene twee". De nog niet lopende dreumesen bij de pedagogisch medewerkers op de arm. Pas het tempo van het zingen aan, aan de peuterbenen en biedt de kinderen hiermee de mogelijkheid om in de maat te lopen.

Overgang: "Zwaaien ene twee"

Doel: stimulans grote motoriek

De eerste twee linten "tovert" u uit de broekzak terwijl u zingt: "Zwaaien ene twee". Alle kinderen zijn meteen gericht op de kleurige linten. Ze hoeven er geen moment over na te denken: twee linten ophalen en zwaaien! Zorgt u ervoor dat de linten qua lengte afgestemd zijn op de lengte van de armen van dreumes en peuter. Wanneer de kinderen de linten vasthouden met gestrekte armen, mogen de linten net niet op de grond hangen. Dit is precies lang genoeg om te zwaaien en kort genoeg om er niet bovenop te gaan staan.

Danskriebels 2 nr. 8: Bewegen op muziek en reageren op wel en geen muziek.

Doel: reageren op wel en geen muziek

Samen met de pedagogisch medewerkers zingt u "zwaaien ene twee". Wanneer alle kinderen de beweging meedoen, geeft u de opdracht dat ze zwaaien wanneer er muziek is en stil staan wanneer ze geen muziek horen. Op deze manier wordt de grote motoriek gestimuleerd en krijgen ze de gelegenheid om hun bewegingsenergie kwijt te raken. Danskriebels nr. 8 van de CD Peuters Dansen 2 nodigt uit tot bewegen. Het cassette bandje, wat u in de les gebruikt, heeft u zo geprepareerd dat er afwisselend muziek klinkt en daarna een stilte volgt. Zorgt u ervoor dat fragmenten verschillend van lengte zijn zodat de kinderen ook echt moeten blijven luisteren. Deze activiteit kan zeker wel drie tot vier minuten duren. Daarna zijn binnen een mum van tijd de linten opgeruimd wanneer u een doos in het midden van de ruimte zet en een opruimliedje zingt (bijvoorbeeld "De linten in de doos").

Wat hoor ik daar.

Doel: herkennen geluiden, stemvorming

Wanneer u de kinderen vraagt weer op de grond te gaan zitten, schuiven ze waarschijnlijk steeds dichterbij. De kring wordt kleiner. U ziet de gespannen kindersnoetjes vol verwachting naar wat er nu komen gaat. Hun nieuwsgierigheid en concentratievermogen wordt geprikkeld. U zingt het liedje "Wat hoor ik daar" Welke dieren hoor je? Een druk op de knop, het cassette bandje start en er klinkt een geloei. Meteen daarna laat u een mooie gelamineerde A 4 afbeelding zien van een koe in de wei. U zult merken dat het dierengeluid vrij snel door alle kinderen nagedaan wordt. Het stemvormingsaspect krijgt volop aandacht. Nadien volgen er natuurlijk nog meer luister- en stemvormingsmomenten: kippen, schapen en een hond.

Ik ben een heel klein muisje

Doel: stimulans fijne motoriek, doen alsof, reactiemomenten.

Dan weer een luistermoment, nog steeds met het liedje "Wat hoor ik daar". Het geluid komt nu van een piepend speelgoedmuisje. Zo loopt de ene activiteit naadloos over in de volgende: "Ik ben een heel klein muisje". Alle gebruikte speelgoedmuizen hebben "een piepje in hun buik". Dat nodigt de kinderen uit tot contact maken en "praten" met andere muizen. Door het knijpen in de muis wordt de fijne motoriek aangesproken. Het materiaal is nieuw en ze krijgen dan ook ruim de tijd om gewend te raken aan deze muisjes. Dan volgt het liedje en het spel. De spelvorm deze eerste keer: we laten we de muisjes dansen op de grond, dan springen ze hoog van de grond en wanneer de tekst dat aangeeft rennen alle muisjes naar het holletje terug wanneer het "miauw" van de poes klinkt. Het holletje is een plekje onder je trui. Dit spel, maar vooral het "miauw" en het verstoppertje, spreekt de kinderen erg aan.

Na een minuut of vier gaan de muizen in het muizenmandje om te slapen. U laat de oudste kinderen de muisjes toedekken en zet de muizen, eventueel met hulp van een oudste peuter, op een hoge kast. Uit het zicht en buiten bereik van snelle grijpgrage kinderhandjes.

Klap eens in je handjes.

Doel: herkenning, stimulans meebewegen/ motoriek

U vraagt de kinderen weer te gaan zitten in een grote kring. De pedagogisch medewerkers en de dreumesen zitten waarschijnlijk al want er zijn genoeg peuters die actief meehelpen met opruimen. U vraagt wie "Klap eens in je handjes" kan zingen. De kans is groot dat de leidsters spontaan, maar waarschijnlijk erg laag, inzetten. U laat dit maar even gebeuren. U zingt niet mee en maakt van de gelegenheid gebruik om te zien welke reacties dit liedje bij de kinderen oproept. U herhaalt het liedje nog een paar maal waarbij u (steeds) wat hoger inzet. De peuters kunnen nu, op een voor hen haalbare toonhoogte, ook goed mee zingen. De laatste keer pakt u Kermit de kikker er bij. Dat maakt het heel gemakkelijk om over te stappen naar het slotliedje.

Dag oma

Doel: structuur, rustige afsluiting.

U neemt van alle kinderen en pedagogisch medewerkers afscheid. Alle peuters en een enkele dreumes komen Kermit een handje geven en een dikke knuffel. Dag dag.. tot de volgende keer.

Een les in een verticale groep benadert de thuissituatie van (grotere) gezinnen. Jongere kinderen leren van de oudere kinderen en de oudsten leren rekening te houden met de kleintjes. Het voordeel van een gemengde groep is dat kinderen die zich sneller ontwikkelen gemakkelijk aansluiting vinden bij die liedjes en activiteiten die eigenlijk in beginsel meer geschikt worden geacht voor wat oudere kinderen.

Die kinderen die nog wat meer oefening of tijd nodig hebben krijgen de gelegenheid om hier, met de wat jongere kinderen, rustig aan te werken. In geval van een plotselinge grote stap voorwaarts in de ontwikkeling zijn er altijd weer nieuwe uitdagingen waardoor de kinderen de interesse, de motivatie en de concentratie vasthouden en, ook op de lange termijn, van de muzieklessen kunnen blijven genieten.

Liedbundels:

Hallo (B. Fiselier), Ik ben een heel kleine muisje (M. Zevenbergen), Dag oma (K. Grafhorst) Wat hoor ik daar (M Albers/ B Fiselier) uit de bundel: Muziek tussen schoot en school M Albers en R Rikhof uitgeverij de Toorts

Klap eens in je handjes: traditioneel

In de maneschijn: traditioneel

Peuters dansen 2: Stichting Nevofoon